

Sygn. akt: III U 396/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2015r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Beata Bielska
Protokolant:	sekretarz sądowy Sylwia Wójcik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 września 2015r. w O.

sprawy z odwołania G. D.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o wysokość renty rolniczej

na skutek odwołania G. D.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 20.04.2015r. **znak** (...)

orzeka:

zmienia zaskarżoną decyzję i stwierdza, że G. D. nie jest zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, wypłaconej jej za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20.04.2015r., znak DS. 251216/20/GI, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ustalił kwotę nienależnie pobranego przez G. D. świadczenia w okresie od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł oraz wskazał, iż w celu wyegzekwowania w/w kwoty z renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej G. D., począwszy od dnia 01.05.2015r. będzie potrącana kwota po 443,62zł miesięcznie.

W odwołaniu od tej decyzji G. D. wskazała, że nie było podstaw do zawieszania jej części uzupełniającej renty i do dokonywania potrąceń, gdyż o podjęciu zatrudnienia przez jej męża powiadomiona została P. Terenowa KRUS w P..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podniósł, że G. D. pobiera rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, w tym było jej wypłacane 100% części uzupełniającej renty. Ponieważ decyzją Prezesa KRUS z dnia 27.10. (...) orzeczono o wyłączeniu P. D. (1) z ubezpieczenia społecznego rolników od 18.09.2013r. z powodu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia, zaszyły podstawy do zawieszania części uzupełniającej renty odwołującej, określone w art. 28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Prezes KRUS wskazał, iż decyzją z dnia 29.12.2014r. zawieszono G. D. w 100% część uzupełniającą renty a decyzją z dnia

29.01.2015r. ustalono nadpłatę nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł i zobowiązano ją do zwrotu tej kwoty. Zaskarżoną decyzją z dnia 20.04.2015r. ustalono zaś potrącenia w kwocie po 443,62zł, począwszy od 01.05.2015r.

Sąd w oparciu o akta KRUS dotyczące G. i P. D. (1) ustalił następujący stan faktyczny:

G. D. w okresie od 23.11.2011r. do 31.12.2014r. pobierała rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, w tym od 01.01.2013r. było jej wypłacane 100% części uzupełniającej renty. W dniu 01.12.2014r. odwołująca złożyła do KRUS P. Terenowej w C. wniosek o przedłużenie prawa do renty na dalszy okres. Decyzją z dnia 29.12.2014r. organ rentowy przyznał jej rentę rolniczą od 01.01.2015r. na stałe, jednocześnie zawieszając w 100% część uzupełniającą renty z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej z małżonkiem, nie podlegającym ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy. W grudniu 2014r. do KRUS P. Terenowej w C. wpłynęła bowiem decyzja Prezesa KRUS z dnia 27.10.2014r., wyłączająca męża odwołującej, P. D. (1), z ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 18.09.2013r., z powodu polegania innemu ubezpieczeniu na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o. w W.. W konsekwencji powyższego uznano, iż zaszły podstawy do zawieszenia części uzupełniającej renty odwołującej, określone w art.28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Prezes KRUS decyzją z dnia 29.12.2014r. zawiesił G. D. w 100% część uzupełniającą renty a decyzją z dnia 29.01.2015r. ustalono nadpłatę nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł i zobowiązano ją do zwrotu tej kwoty. Następnie zaś zaskarżoną decyzją z dnia 20.04.2015r. ustalono, że odwołująca pobierała nienależne świadczenie za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł i wprowadzono potrącenia z tytułu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie po 443,62zł miesięcznie, począwszy od 01.05.2015r.

G. i P. D. (2) do lutego 2015r. prowadzili działalność rolniczą a w marcu 2015r. część gospodarstwa sprzedali a pozostałą część wydzierżawili. Decyzją z dnia 01.04.2015r. podjęto w związku z tym od 01.03.2015r. wypłatę 100% części uzupełniającej renty odwołującej. W okresie od 18.09.2013r. do 31.12.2014r. P. D. (1) wykonywał czynności na podstawie umowy zlecenia, zawartej z (...) Sp. z o.o. w W..

Sąd zważył, co następuje:

Decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 20.04.2015r., znak DS 251216/20/GI ustalono, że odwołująca pobierała nienależne świadczenie za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł oraz wskazano, iż w celu wyegzekwowania w/w kwoty z renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej G. D., począwszy od dnia 01.05.2015r. będzie potrącana kwota po 443,62zł miesięcznie. G. D. nie zgadzała się ze stwierdzeniem, iż w okresie od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. nienależnie pobierała część uzupełniającą renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy oraz z potrąceniami sum z tego tytułu.

Z akt KRUS, dotyczących G. D., wynika, że decyzją z dnia 29.01.2015r. ustalono nadpłatę nienależnie pobranych świadczeń za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. w kwocie 10.827,54zł i zobowiązano odwołującą do zwrotu tej kwoty. Zdaniem Sądu, mimo wydania decyzji z dnia 29.01.2015r., zaskarżona obecnie decyzja z dnia 20.04.2015r. podlegała merytorycznemu badaniu w zakresie prawidłowości żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Powyższe skutkowało koniecznością ustalenia, czy odwołująca w okresie od 01.01.2013r. do 31.12.2014r. prawidłowo pobierała część uzupełniającą renty w 100% oraz czy ma zwrócić wypłaconą jej w tym okresie sumę 10.827,54zł.

W ocenie Sądu odwołanie od zaskarżonej decyzji Prezesa KRUS z dnia 20.04.2015r. jest zasadne.

Podstawą wydania decyzji Prezesa KRUS z dnia 09.06.2014r. jest przepis art.28 ustawy z dnia 28.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w zw. z art. 138 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ocenie Sądu odwołująca w okresie od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. niesłusznie pobierała część uzupełniającą renty w 100%. Zgodnie z art. 28 ust. 1, ust. 2, ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 28.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym od 01.10.2013r., wypłata części uzupełniającej emerytury rolniczej lub renty rolniczej

z tytułu niezdolności do pracy ulega zawieszeniu w całości, jeżeli emeryt lub rencista prowadzi działalność rolniczą. Uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c;

2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;

3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym emeryt lub rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia;

4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika lub jego małżonka.

Poza sporem jest, iż G. D. i P. D. (1) w spornym okresie prowadzili działalność rolniczą, bowiem dopiero w marcu 2015r. część gospodarstwa rolnego sprzedali a część wdzierżawili.

Wskazać trzeba, że zgodnie z obowiązującym od 01.01.2013r. przepisem art.28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - w przypadku, gdy rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu.

Z akt KRUS, dotyczących P. D. (1), nadesłanych przez P. Terenową KRUS w P., wynika jednoznacznie, iż mąż odwołującej w spornym okresie nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, gdyż od dnia 18.09.2013r. miał zawartą z (...) Sp. z o.o. w W. umowę zlecenia. Z akt odwołującej oraz akt dotyczących P. D. (1) wynika nadto, że decyzją Prezesa KRUS z dnia 27.10. (...) orzeczono o wyłączeniu P. D. (1) z ubezpieczenia społecznego rolników od 18.09.2013r. z powodu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia. W sprawie ma więc zastosowanie przepis art. 28 ust. 11 a wypłata części uzupełniającej w okresie od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. ulegała zawieszeniu w całości. Skoro organ rentowy tego nie zrobił, a część uzupełniającą renty zawiesił w 100% dopiero od 1.01.2015r., odwołująca w okresie od 01.10.2013r. do 31.12.2014r. pobierała nienależne świadczenie.

Wbrew twierdzeniom G. D., ani ona, ani jej mąż bezpośrednio po zawarciu umowy zlecenia, nie zawiadomili KRUS po podjęciu przez P. D. (1) od 18.09.2013r. czynności na podstawie umowy zlecenia zawartej z (...) Sp. z o.o. w W.. Z akt KRUS, dotyczących P. D. (1) wynika, że dopiero w dniu 20.10.2014r. (k. 50 akt KRUS dot. P. D. (1)) zostało do KRUS P. Terenowej w P. złożone oświadczenie P. D. (1) o wykonywaniu czynności na podstawie umowy zlecenia, do którego załączono umowę. G. D. natomiast nie powiadomiła w ogóle KRUS P. Terenowej w C. o zawarciu przez jej męża umowy zlecenia.

Mimo tego, odwołanie podlega uwzględnieniu, bowiem sam fakt pobierania nienależnego świadczenia nie rodzi automatycznie obowiązku jego zwrotu.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi, że zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz ustalania odsetek za opóźnienia w wypłacie świadczeń określają przepisy emerytalne oraz

przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa.

Zastosowanie w sprawie znajdzie więc również art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten w ust. 1 stanowi, że osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (art. 138 ust. 2).

Biorąc pod uwagę powyższe należało uznać, że w sprawie należało zbadać, czy G. D. była prawidłowo pouczona o przesłankach skutkujących zawieszeniem prawa do części uzupełniającej renty.

Wskazać trzeba, że w kwestii wymogów tego pouczenia istnieje szerokie orzecznictwo sądowe, które precyzuje warunki uznania pouczenia za prawidłowe. Tytułem przykładu można wskazać wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 05.03.2014r. (III AUa 1319/13, LEX nr 1451563), w którym stwierdzono, iż warunkiem uznania świadczenia za nienależnie pobrane jest pouczenie o okolicznościach, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części). Pouczenie o takich okolicznościach nie może odnosić się indywidualnie do pobierającego świadczenie, gdyż nie da się przewidzieć, które z różnorodnych okoliczności wystąpią u konkretnego świadczeniobiorcy. W tym sensie wystarczające jest przytoczenie przepisów określających te okoliczności. Jednakże pouczenie musi być na tyle zrozumiałe, aby pobierający świadczenie mógł je odnieść do własnej sytuacji. Ponieważ pouczenie dotyczy zmian w stanie faktycznym i prawnym w stosunku do stanu istniejącego w dacie przyznania świadczenia, pobierający świadczenie musi mieć możliwość skonfrontowania zmian, jakie zaszły w jego przypadku, z treścią pouczenia.

W wyroku z dnia 15.07.2011r. (IUK 39/11, LEX nr 1043985) Sąd Najwyższy wskazał zaś, że obowiązek zwrotu emerytury wypłaconej mimo zaistnienia okoliczności powodującej zawieszenie prawa do świadczenia nie powstaje, jeżeli pobierająca świadczenie osoba nie została pouczona o braku prawa do jego pobierania. Przytoczenie przepisów określających okoliczności, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części) jest pouczeniem prawidłowym, ale musi być na tyle zrozumiałe, aby ubezpieczony mógł je odnieść do własnej sytuacji.

Pouczenie o którym mowa w art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z 1998r. o emeryturach i rentach z FUS jest przesłanką warunkującą obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06.12.2010r., II UK 149/10, LEX nr 786385).

Odnosząc powyższe orzecznictwo do stanu faktycznego w niniejszej sprawie wskazać trzeba, że G. D. nie była prawidłowo pouczona o okolicznościach powodujących zawieszenie części uzupełniającej renty, a w szczególności o konieczności powiadomienia KRUS o zawarciu przez jej męża umowy zlecenia.

Odwołująca pobiera rentę od 23.11.2011r. W tym okresie art. 28 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników zmieniał treść, w tym – jak wskazano wyżej – od 01.01.2013r. wprowadzono ust. 11 i jednocześnie wykreślono ust. 6. Analiza akt rentowych wskazuje, iż pouczenia zawarte w decyzjach kierowanych do odwołującej nie uwzględniają tej zmiany przepisów.

W decyzji z dnia 17.12.2012r. (k. 75 akt KRUS dot. G. D.) nie ma pouczenia o konieczności powiadomienia o podjęciu zatrudnienia lub zawarciu umowy zlecenia przez małżonka odwołującej. Całe pouczenie dotyczy tylko okoliczności

dotyczących samej osoby pobierającej rentę. W pouczeniu tym nie ma mowy o okolicznościach dotyczących małżonka rencisty czy emeryta i o wpływie zatrudnienia (zawarcia umowy cywilnoprawnej) małżonka tej osoby na prawo do wypłaty części uzupełniającej świadczenia. Potem – aż do dnia 29.12.2014r. – nie była wydawana przez KRUS żadna decyzja, dlatego odwołująca nie była pouczona o treści art. 28 wg brzmienia obowiązującego od 01.01.2013r., a w szczególności o treści ust. 11 tego przepisu. G. D. nie była więc pouczona o tym, że prawo do części uzupełniającej renty nie przysługuje (w 100%) w przypadku, gdy małżonek nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy.

Na marginesie należy już tylko zauważyć, że także decyzje KRUS wydawane wcześniej niż decyzja z dnia 16.12.2012r., nie zawierają pouczenia o wpływie zatrudnienia lub zawarcia umowy cywilnoprawnej przez małżonka rencisty, z którym prowadzi działalność rolniczą, na prawo do wypłaty części uzupełniającej świadczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że iż w/w pouczenia nie zawierały szeregu istotnych dla odwołującej informacji, nie spełniają więc warunków, od których uzależniona jest możliwość żądania zwrotu świadczenia. G. D. nie posiadała, w świetle w/w pouczeń, wiedzy co do obowiązku poinformowania organu rentowego o zawarciu przez jej męża umowy cywilnoprawnej.

Z tych względów Sąd uznał, iż odwołująca nie jest zobowiązana do zwrotu 100% części uzupełniającej renty wypłaconej jej za okres od 01.10.2013r. do 31.12.2014r., a tym samym brak jest podstaw do dokonywania z jej renty potrąceń.

Na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił więc zaskarżoną decyzję i stwierdził, że G. D. nie jest zobowiązana do zwrotu części uzupełniającej renty rolniczej wypłaconej jej za w/w okres w kwocie 10.827,54zł.